

ИСПИТ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ)

3. јун 2024.

Напомене. Испит траје 180 минута и ради се самостално. Није дозвољено напуштање сале 60 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба непрограмабилних калкулатора. Дозвољена је употреба само овога папира и једне вежбанке, који се морају предати. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, уцртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)							КОЛОКВИЈУМ				
Индекс година/број		Презиме и име									
/							ИСПИТ				
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ			УКУПНО ПОЕНА	ОЦЕНА	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	Укупно	1.	2.			Укупно

ПИТАЊА

1. (а) Написати, у временском домену, потпун систем диференцијалних једначина за споропроменљиво електромагнетско поље у хомогеном линеарном домену, запремине v , пермитивности ϵ , пермеабилности μ и специфичне проводности σ , у којем нема побудних струја ни побудног поља. (б) Написати израз за тренутну снагу Цулових губитака у домену, ако је у свакој тачки домена познат комплексни вектор јачине електричног поља $\mathbf{E}$.

(а)	(б)
-----	-----

2. (а) Написати Лоренцов услов у временском облику у вакууму. (б) Полазећи од израза добијеног под (а) и везе вектора јачине електричног поља и потенцијала, извести диференцијалну једначину коју задовољава брзопроменљиви електрични скалар-потенцијал V у вакууму. У свакој тачки простора позната је запреминска густина наелектрисања, ρ .

(а)	(б)
-----	-----

3. Полазећи од потпуног система диференцијалних једначина у комплексном облику, извести израз за Поинтингову теорему у хомогеној линеарној средини, у којој постоје побудне струје. Објаснити значење сваког члана у изразу.

--

4. (а) Навести основне особине равних униформних ТЕМ таласа који се простиру у хомогеној средини без губитака пермитивности ϵ и пермеабилности μ . (б) Одредити средњу запреминску густину електромагнетске енергије таквог таласа, ако је ефективна вредност вектора јачине електричног поља таласа E .

(а)	(б)
-----	-----

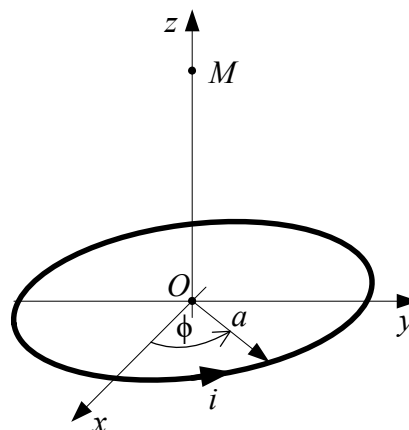
5. (а) Полазећи од потпуног система диференцијалних једначина у временском домену за брзопроменљиво поље у вакууму, извести таласну једначину за вектор јачине магнетског поља у домену у којем нема извора поља. (б) Проверити да ли једначину добијену под (а) задовољава магнетско поље описано вектором $\mathbf{H} = H_0 e^{-(t-z/c_0)^2/T^2} \mathbf{i}_y$, где је c_0 брзина простирања таласа у вакууму, а T позната позитивна константа. Образложити одговор.

(а)	(б)
-----	-----

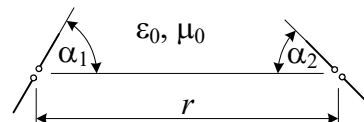
6. Антена се напаја простопериодичном струјом ефективне вредности I и учестаности f . Дата је карактеристична функција зрачења антене, $\mathbf{F}(\theta, \phi)$, где су θ и ϕ углови сферног координатног система, са почетком у тачки напајања антене. Одредити израз за комплексни Поинтингов вектор таласа који емитује антена, на одстојању r , у зони зрачења.

ЗАДАЦИ

1. У вакууму постоји брзопроменљива простопериодична струја, кружне учестаности ω , у танкој кружној жичаној контури полупречника a , приказаној на слици. Контура лежи у Oxy равни, а центар контуре је у координатном почетку. Временска зависност струје у односу на референтни смер на слици је $i(\phi, t) = \sqrt{2} I_0 \cos(\phi/2) \cos(\omega t)$, $-\pi < \phi \leq \pi$, где је I_0 константа. Одредити у комплексном облику изразе за (а) расподелу подужног наелектрисања контуре и (б) вектор магнетске индукције у тачки $M(0,0,3a)$.

2. Предајна и пријемна антена су полуталасни диполи који се налазе на међусобном растојању $r = 100 \text{ m}$, као што је приказано на слици. Предајни дипол заклапа угао $\alpha_1 = \pi/3$ са потегом и напаја се из генератора учестаности $f = 2,5 \text{ GHz}$ снагом $P_0 = 2 \text{ W}$. Пријемни дипол заклапа угао $\alpha_2 = \pi/4$ са потегом. (а) Израчунати снагу коју пријемна антена предаје прилагођеном пријемнику. (б) Како треба поставити предајну и пријемну антену, за задато растојање, тако да пренос сигнала буде максималан (одредити одговарајуће углове $\alpha_1^{(2)} \in [0, \pi)$ и $\alpha_2^{(2)} \in [0, \pi)$)? Израчунати снагу коју предаје пријемна антена прилагођеном пријемнику у том случају.

**ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА
ИСПИТА ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ),
ОДРЖАНОГ 3. ЈУНА 2024. ГОДИНЕ**

ПИТАЊА

1. (a) $\operatorname{rot} \mathbf{E} = -\mu \frac{\partial \mathbf{H}}{\partial t}$, $\operatorname{rot} \mathbf{H} = \sigma \mathbf{E}$, (б) $P_j(t) = \int_v \sigma |\mathbf{E}(t)|^2 dv$.
 $\operatorname{div} \mathbf{E} = \frac{\rho}{\epsilon}$, $\operatorname{div} \mathbf{H} = 0$.

2. (a) $\operatorname{div} \mathbf{A} = -\epsilon_0 \mu_0 \frac{\partial V}{\partial t}$. (б) $\Delta V - \epsilon_0 \mu_0 \frac{\partial^2 V}{\partial t^2} = -\frac{\rho}{\epsilon_0}$.

3.
$$-\underbrace{\int_v \mathbf{J}_i^* \cdot \mathbf{E} dv}_{\text{Снага генератора}} = \underbrace{\int_v \sigma |\mathbf{E}|^2 dv}_{\text{Цуловни губици}} + \underbrace{j\omega \int_v (\mu |\mathbf{H}|^2 - \epsilon^* |\mathbf{E}|^2) dv}_{\text{Стварање и одржавање ЕМ поља}} + \underbrace{\oint_S (\mathbf{E} \times \mathbf{H}^*) \cdot d\mathbf{S}}_{\text{Размена електромагнетске енергије кроз S}}.$$

4. (a)

1. Вектори $\mathbf{E}$ и $\mathbf{H}$ су међусобно управни и управни на правац простирања. Смер је одређен смером Поинтинговог вектора $\mathcal{P} = \mathbf{E} \times \mathbf{H}$.

2. Вектори јачине електричног и магнетског поља у су константни у трансверзалним равнинама.

3. Однос тренутних интензитета $\mathbf{E}$ и $\mathbf{H}$ у произвољној тачки диелектрика вода је једнак импеданси средине

$$E/H = Z = \sqrt{\mu/\epsilon}.$$

4. Брзина простирања таласа износи $c = 1/\sqrt{\epsilon\mu}$.

(б) $w_{em} = \epsilon E^2$.

5. (a) $\Delta \mathbf{H} - \epsilon_0 \mu_0 \frac{\partial^2 \mathbf{H}}{\partial t^2} = 0$. (б) Поље задовољава једначину.

6. $\mathcal{P} = \frac{Z_0 I^2}{4\pi^2 r^2} |\mathbf{E}(\theta, \phi)|^2 \mathbf{i}_r$.

ЗАДАЦИ

1. (a) $\underline{Q}' = -\frac{jI_0}{2\omega a} \sin(\phi/2)$. (б) $\underline{\mathbf{B}} = \frac{\mu_0 I_0 \sqrt{10}}{100\pi a} (1 + j\beta a \sqrt{10}) e^{-j\beta a \sqrt{10}} (\mathbf{i}_x + \mathbf{i}_z)$, $\beta = \omega \sqrt{\epsilon_0 \mu_0}$.

2. (a) $P_p = 12,9 \text{ nW}$. (б) $\alpha_1^{(2)} = \frac{\pi}{2}$, $\alpha_2^{(2)} = \frac{\pi}{2}$, $P_{p \max} = 49,2 \text{ nW}$.

Са предмета Електромагнетика